Journal of Language Researches
Vol.12, No.2, Autumn & Winter 2021-2022

Formerly "the Journal of the Faculty of Literature and Humanities"... University of Tehran

Mukri Pronominal Clitics in Prepositional Phrase: An Optimality Theorectic

Ghader Allahweisiazar[1] & Vahid Gholami[2] & Omid Varzandeh[3]

(51-76)

Received: 30, August, 2021 & Accepted: 12, January, 2022

doi 10.22059/jolr.2022.329760.666742
Print ISSN: 2288-1026-Online ISSN: 3362-2676
https://jolr.ut.ac.ir

Abstract

Historical linguistic studies on words lead to finding clitics. Clitics function like independent words but they are phonologically dependent and in order to be pronounced they attach neighboring elements. Clitics attachment to their hosts can appear in different forms: proclitic, mesoclitic, endoclitics and enclitic. They are very important because clitics are where morphology, syntax, and phonology meet. Mukri Kurdish clitics which are highly mobile can be hosted by different categories including prepositions. Two groups of adpositions are found in Mukri which appear as both preposition and postposition. MacKenzie recognizes two kinds of prepositions in Mukri: simple prepositions and absolute forms. The prepositions of the first group occur immediately before a noun (or a noun phrase) and a pronoun which they govern, while the absolute forms which are fewer in number cannot occur before an independent noun, a noun phrase or an independent pronoun and can take only clitics as their complements. Besides the aforementioned ones compound prepositions and circumpositions are also found in Mukri. Circumpositions can be both simple and complex. Simple circumpositions can take only nominal complements but the complex circumpositions can take both clitics and full forms as their complements. The present article tries to investigate the interaction of different kinds of Mukri adpositons with pronominal clitics using Optimality Theory constraints in Prepositional Phrase (PP). The constraints which play role in clitic placement within PP are NonInitial (cli, PP), Integrity (PP) and LeftMost (cli, L, PP). Data analysis against Optimality Theory constraints showed that constraints NonInitial (cli, PP) and Integrity (PP) dominate LeftMost (cli, L, PP). Finall it was concluded that Mukri Kurdish pronominal clitics place in the second position. The research method of this article is descriptive – analytic and fieldwork. To collect the data the main author's intuition as the native speaker of the dialect under the discussion, 20 hours recorded speech, Mukri Kurdish sites and newspapers have been used.

Keywords: Mukri Kurdish, Pronominal clitics, Adpositions, constraints, Optimality Theory.

1.Email of the corresponding author: sdghmohamadi@gmail.com
Ph.D. Candidate of in Linguistics, Department of English language and Literature, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.
2. Assistant Professor, Department of English language and Literature, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.
3. Assistant Professor, Department of English language and Literature, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.

1.Introduction

This study focuses on the pronominal clitics ain prepositional phrases in Mukri Kurdish which is a sub-branch of Central Kurdish (CK) spoken in Murkiryan region in North-West of Iran in Oshnaviyeh, Mahabad, Naghadeh, Piranshahr, Bukan and Sardasht. The data of Oshnaviyeh Mukri are analyzed in the present study. The aforementioned variety has a highly rich and complicated clitic system in which clitics are highly mobile and need to be studied within Linguistics Theories. Mukri variety has been studied by both orientalists and native scholars. Since most of the scholars have investigated the typology of Mukri clitics and studying Mukri clitics theoretically was outstandingly ignored, the present paper tries to fill this gap.Various kinds of clitics are found in Mukri which have a tendency to be hosted by hosts belonging to different categories. They are hosted by Nouns, Adverbs (in Mukri), Verb Phrases (VPs), Noun Phrases (NPs), and Prepositional Phrases (PPs). The present paper first tries to study and analyze Mukri pronominal clitics, and then discusses their placement in PPs. Two groups of adpositions are found in Mukri which appear as both preposition and postposition. MacKenzie recognizes two kinds of prepositions in Mukri: simple prepositions and absolute forms. The prepositions of the first group occur immediately before a noun (or a noun phrase) and a pronoun which they govern, while the absolute forms which are fewer in number cannot occur before an independent noun, a noun phrase or an independent pronoun and can take only clitics as their complements. Besides the aforementioned ones, compound prepositions and circumpositions are also found in Mukri. Circumpositions can be both simple and complex. Simple circumpositions can take only nominal complements but the complex circumpositions can take both clitics and full forms as their complements. The present article tries to investigate the interaction of different kinds of Mukri adpositons with pronominal clitics using Optimality Theory constraints in Prepositional Phrase (PP). The OT constraints which play a role in clitic placement within PPs are NonInitial (cl_i, PP), Integrity (PP) and LeftMost (cl_i, L, PP). Data analysis against Optimality Theory constraints showed that constraints NonInitial (cl_i, PP) and Integrity (PP) dominate LeftMost (cl_i, L, PP). Finall it was concluded that Mukri Kurdish pronominal clitics appear in the second position.

2. Literature Review

A review of the literature on Kurdish pronominal clitics and their interaction with prepositions revealed that this issue has been ignored and there were just two relevant studies. Alinezhad and MohammadiBolbanAbad (2013) tried to investigate the interaction of absolute prepositions of CK with pronominal clitics. Öpengin (2013, p. 282) considered placement of clitics in second position as a morphological phenomenon because they appear after the first morpheme.

3.Methodology

The research method of this study is descriptive – analytic and fieldwork. To collect the data the main author's intuition as the native speaker of the dialect under discussion, 20 hours recorded speech, Mukri Kurdish sites, TV programs and newspapers have been used. All the data have been analyzed within Optimality Theory.

4.Results

Mukri data analysis showed that clitics can function in different domains but they cann't appear everywhere within their domains. In other words, OT constraint puts some restrictions for clitics and these restrictions place them in the second position.

5.Discussion

We discussed how OT constraints are applied on Mukri Kurdish data to position clitics.

6.Conclusions

Based on the results mentioned, the OT constraints which play a role in clitic placement within PPs are NonInitial (cl_i, PP), Integrity (PP) and LeftMost (cl_i, L, PP). NonInitial (cl_i, PP) doesn't let the clitic appear at the beginning of its functioning domain. Integrity (PP) prevents elements which are not part of the domain to enter the domain and LeftMost (cl_i, L, PP) pushes the clitic to appear at the leftmost edge of the domain.

واژه‌بست‌های ضمیری کردی موکری[(۱)] در گروه حرف‌اضافه: رویکرد بهینگی

قادر الهویسی‌آذر

دانشجوی دکترای زبانشناسی، گروه زبان و ادبیات انگلیسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

وحید غلامی[۱]

استادیار، گروه زبان و ادبیات انگلیسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

امید ورزنده

استادیار، گروه زبان و ادبیات انگلیسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۹۹/۰۸/۲۴؛ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۲/۲۹

علمی - پژوهشی

چکیده

مطالعات تاریخی زبان‌شناختی بر روی واژه به پیدایش مفهوم واژه‌بست انجامید. واژه‌بست‌ها به‌عنوان عناصر زبانی در ساختار دستوری جملات از یک‌سو به‌طور مستقل ایفای نقش می‌کنند و از سویی دیگر از لحاظ واجی ناقص بوده و به‌منظور رفع نقص آوایی به عناصر دیگری متصل می‌شوند و به‌صورت پیش‌بست، میان‌بست، اندربست و پی‌بست در کنار میزبان خود ظاهر می‌گردند. عناصر مذکور در مطالعات زبان‌شناختی از اهمیت تاریخی برخورداند و نقطهٔ تلاقی ساخت‌واژه، نحو و واج‌شناسی هستند. کردی موکری مجهز به نظام واژه‌بست غنی است که در آن واژه‌بست‌ها از قدرت حرکت بالایی برخوردارند و به مقوله‌هایی مختلف از جمله حروف اضافه متصل می‌شوند. در کردی موکری دو دسته حروف اضافه وجود دارند که به صورت پیش‌اضافه و پیرااضافه با متمم خود همراه می‌شوند. پیش‌اضافه‌ها به نوبهٔ خود نوعند: حروف اضافهٔ ساده و صورت‌های مطلق. حروف اضافهٔ دستهٔ اول قبل از اسم، گروه اسمی و ضمیر مستقل تحت حاکمیت خود قرار می‌گیرند درحالی‌که صورت‌های مطلق که هم از نظر تعداد و هم از نظر تعدادِ هجا از دستهٔ اول کمترند از این قابلیت برخوردار نیستند و نمی‌توانند قبل از اسم، گروه اسمی و ضمیر مستقل واقع شوند و تنها میزبان واژه‌بست واقع می‌شوند. در موکری علاوه بر حروف اضافهٔ ساده و صورت‌های مطلق، حروف اضافهٔ مرکب و پیرااضافه‌ها نیز وجود دارند. پیرااضافه‌ها در موکری دو دسته‌اند: ساده و پیچیده. پیرااضافه‌های ساده متمم اسمی می‌پذیرند، ولی همراه نوع پیچیدهٔ آنها هم صورت‌های کامل و هم واژه‌بست‌ها می‌توانند نقش متمم را ایفا کنند. از اینرو مقالهٔ پیشرو در تلاش است تا پس از شناسایی واژه‌بست‌های ضمیری کردی موکری، نحوهٔ تعامل‌شان با انواع حروف اضافهٔ موکری و چگونگی توزیع و جایگیری آنها را براساس محدودیت‌های ترادف در چارچوب نظریهٔ‌بهینگی تحلیل نماید. تحلیل داده‌ها نشان محدودیت‌های "حفظ یکپارچگی حوزه" و "عدم اجازه وقوع واژه‌بست در ابتدای گروه" در سلسله مراتب محدودیت‌ها بالاتر از محدودیت "حضور واژه‌بست در چپ‌ترین لبهٔ حوزه" قرار می‌گیرند و این چینش منجر به جایگیری واژه‌بست در جایگاه دوم می‌گردد. پژوهش حاضر به روش توصیفی- تحلیلی و کتابخانه‌ای انجام گرفته و به‌منظور گردآوری داده‌ها از شمّ زبانی نگارندهٔ اصلی (به‌عنوان گویشور کردی مرکزی (گویش موکری، اُشنویه)) و نیز گویشوران اصیل این زبان به همراه فیش‌برداری از کتب، مجلات و نوشتارهای سایت‌ها و ضبط حدود ۲۰ ساعت صدای گویش‌وران گویش مورد نظر استفاده شده است.

واژه‌های کلیدی: کردی موکری، واژه‌بست‌های ضمیری، حروف اضافه، محدودیت‌ها، نظریهٔ‌بهینگی

---

۱. رایانامهٔ نویسندهٔ مسئول: vahidgholami20@gmail.com

۱. مقدمه

دستیابی به دانشی که گویش‌وران زبان به کمک آن بتوانند با هم ارتباط برقرار کنند هدف اصلی مطالعهٔ زبان است و بدین منظور، زبان‌شناسان و پژوهشگران به مطالعه و بررسی قواعد نظام زبانی روی آورده‌اند. آنچه در نیمهٔ دوم قرن بیستم مورد توجه و بررسی دستوریان زایشی بود ساخت جملات زبان و قواعد ناظر بر توزیع واژه‌ها در واحدهای بزرگ‌تری موسوم به «گرو» بود. از دیدگاه زایشی حوزه‌های چهارگانهٔ دستور (واج‌شناسی، ساخت‌واژه، نحو و معناشناسی) به‌صورت جدا و مستقل از هم عمل می‌کنند و در هر حوزه دارای قواعد حاکم خاص خود و مستقل از سایر حوزه‌ها بیان می‌شوند. بعدها دستوریان این نحله دریافتند که عناصری در زبان وجود دارند که از اصول جدایی حوزه‌های مذکور تخطی می‌کنند. با بررسی این عناصر می‌توان به روشن ساختن پدیده‌های مختلف حوزه‌های چهارگانهٔ دستور و ارتباط این حوزه‌ها با یکدیگر کمک کرد. زبان‌شناسان این عناصر دردسرساز را واژه‌بست می‌نامند. واژه‌بست به لحاظ ریشه‌شناختی مشتق از کلمهٔ یونانی[1] به معنی "تکیه‌کردن، مایل بودن" است و این تمایل واژه‌بست‌ها به ملحقشان به عناصر دیگر زبانی را نشان می‌دهد. زبان‌شناسان مختلف برای واژه‌بست تعاریف متفاوتی ارائه داده‌اند که از میان آنها می‌توان به کریستال (۸۰:۲۰۰۸) اشاره کرد: وی بر این باور است که واژه‌بست در دستور برای اشاره به‌صورتی به‌کار برده می‌شود که شبیه یک واژه است اما نمی‌تواند به‌تنهایی و به‌صورت مستقل در یک پاره‌گفتار طبیعی به‌کار برده شود و از نظر آوایی به واژهٔ مجاور خود یا میزبان خود وابسته است. آندرسن (۱:۲۰۰۵) معتقد است واژه‌بست‌ها عناصری هستند که نه مانند کلمات عادی در جمله وارد می‌شوند و نه مانند وندها به کلمات متصل می‌شوند. به باور وی نه نحو و نه واج‌شناسی برای توضیح دستور واژه‌بست‌های ویژه کفایت لازم را ندارند و ذات واژه‌بست‌ها اساساً ریشه در ساخت‌واژه دارد (همان). با توجه تعاریف و اوصاف بالا می‌توان گفت که واژه‌بست تکواژی است که ویژگی‌های نحوی کلمه رادار است اما از لحاظ واجی وابسته به کلمه یا گروه دیگری است. به عبارتی دیگر از لحاظ نحوی مستقل و از لحاظ واجی وابسته به میزبان خود است و به آن متصل می‌شود. بر این اساس سه گروه کاملاً مجزا از عناصر زبانی وجود دارند که چنین رفتاری از خود بروز

1. klitikos

می‌دهند. این عناصر عبارت‌اند از: کلمات مقید، واژه‌بست‌ها و صورت‌های آزاد که دستخوش تقلیل‌های واجی می‌شوند. از این رو شناسایی این عناصر و وجه تمایز آنها از سایر تکواژهای وابسته، به‌ویژه وندهای تصریفی، و تعیین و توصیف جایگاه و حوزهٔ واژه‌بست‌افزایی آنها در نظریهٔ عامِ زبانی و تحلیل نظری یا رده‌شناختی زبان کردی بسیار ضروری می‌نماید. توزیع واژه‌بست‌ها به‌عنوان تکواژهای وابسته در سطوح واج‌شناسی، ساخت‌واژه و نحو ماهیت آنها را روشن می‌کند و این نشان‌دهندهٔ ماهیت بیناحوزه‌ای‌شان است که قرار دادن آنها در طبقات طبیعی واژگانی را از یک‌سو و تحلیل آنها در یک حوزهٔ خاص را از سوی دیگر مشکل می‌سازد. واژه‌بست‌ها در سطح ساخت‌واژه مقوله‌های مختلف را به‌عنوان میزبان انتخاب می‌کنند. نقش و توزیع آنها در سطح نحو، اغلب به همان‌گونه است که از سایر واژه‌های هم مقولهٔ آنها انتظار می‌رود. یکی از حوزه‌هایی که به‌عنوان حوزهٔ عملکرد واژه‌بست‌ها تلقی می‌شود گروه حرف‌اضافه است. کردی مکری با نظام واژه‌بستی غنی و حروف اضافهٔ متعدد بسیار جالب توجه به نظر می‌رسد. از این رو مقالهٔ پیشرو در تلاش است ضمن تشریح و شناسایی واژه‌بست‌ها و نحوهٔ توزیع‌شان (در گونهٔ زبانی مورد مطالعه)، آنها را بر اساس محدودیت‌های جهانی نظریهٔ بهینگی در حوزهٔ حرف‌اضافه تحلیل و بررسی کرده تا خلاء ناشی از عدم مطالعات توصیفی و نظری زبان‌شناسان کرد و غیرکرد را نسبت به این عناصر کلیدی تا حدودی پر کند.

۲. پیشینهٔ تحقیق

واژه‌بست‌ها پس از شناسایی به‌عنوان عناصر مهم زبانی در کانون توجه دستوریان زبان‌شناسان مختلف در زبان‌های مختلف قرار گرفتند. پیشینهٔ مطالعات واژه‌بست‌ها به دلبروک (۱۸۷۸) و واکرناگل (۱۸۹۲) برمی‌گردد و از آن پس این عناصر کلیدی دوران‌ساز شدند و زوییکی (۱۹۷۷) به پرچمدار بارز این حوزه تبدیل گردید. علاوه بر زبان‌شناسان مذکور، پژوهش‌گران متعددی در زبان‌های گوناگون و زبان‌های ایرانی از جمله فارسی و کردی دربارهٔ واژه‌بست‌ها انجام داده‌اند ولی تنها تعداد اندکی از آنها به تعامل حروف اضاف با واژه‌بست‌ها پرداخته‌اند که در زیر آورده شده‌اند.

اوپینگن (۲۰۱۲) پس از معرفی و دسته‌بندی حروف اضافهٔ کردی موکری به تبعیت از سیورسکا (۲۰۰۴) به بررسی ضمایر آزاد، ضمایر واژه‌بستی و وندهای مطابقه که طبق دستور سنتی آنها را نشانگرهای شخصی می‌نامند می‌پردازد. وی معتقد به وجود چهار نوع نشانگر شخصی در کردی موکری است که تنها یک نوع آنها آزاد و سه نوع دیگر آنها وابسته هستند. وی معتقد به وجود چهار نوع نشانگر شخصی (واژه‌بست‌ها، دو دسته وندِ

پایانهٔ فعل و پایانهٔ فعل ربطی) در کردی مکری است که تنها یک نوع آنها از آزادی حرکت برخوردارند که همانا واژه‌بست‌ها هستند. وی بر این باور است که واژه‌بست‌ها در سمت راست سازه (در رسم‌الخط انگلیسی) واقع می‌شوند و این وضعیت آنها اساساً از قدرت حرکت و طبیعت آزادشان در انتخاب میزبان ناشی می‌شود. در مثال ۲ پایانهٔ فعلی *im*– در سمت راست *dani:ʃt* قرار گرفته است:

1. læ	*piʃt*	*bra=kæ=**m***	*bu:-Ø*
in	behind	brother=DEF=**1SG.OBL**	be.PST-3SG

"پشت سرِ برادرم بود."

2. læ	*piʃt*	*bra=kæ=m*	*dani:ʃt-**im***
in	behind	brother=DEF=1SG.OBL	sit.PST-**1SG**

"پشت سرِ برادرم نشستم."

علی‌نژاد و محمدی (۱۳۹۳) معتقدند که حروف اضافه کردی مرکزی با توجه به نوعشان (ساده و صورت‌های مطلق- دسته‌بندی حروف اضافه کردی مرکزی در بخش هفت این مقاله آورده شده است) متمم‌های مختلفی متعلق به مقولهٔ‌های اسم، ضمیر مستقل و واژه‌بست می‌پذیرند. حروف اضافهٔ ساده قبل از گروه‌های اسمی و ضمایر مستقل می‌آیند، درحالی‌که صورت‌های مطلق قبل از واژه‌بست‌ها واقع می‌شوند. شایان ذکر است که هر دو دستهٔ حروف اضافه هم به‌صورت پیش اضافه و هم به‌صورت پس‌اضافه به کار می‌روند. نحوهٔ وقوع انواع حروف اضافه کردی موکری به کمک مثال‌هایی در بخش هفت همین مقاله آورده شده است.

۳. چارچوب نظری پژوهش

نظریهٔ‌بهینگی که خاستگاه زایشی دارد یکی از ابزارهای مهم واج‌شناسی زبان‌شناسی است که نخستین بار از سوی پرینس و سمولینسکی (۱۹۹۳) به منظور توصیف ساخت هجای کلمات معرفی گردید و بعدها کارآیی بالای آن باعث شد که به سرعت در حوزه‌های دیگر زبان‌شناسی به کار گرفته شود. در بیشتر نظریه‌های قاعده‌بنیاد یا گشتاری با اعمال یکسری فرایند درونداد به برونداد تبدیل می‌شود ولی نظریهٔ‌بهینگی نظریه‌ای محدودیت- بنیاد است و از مجموعه‌ای از محدودیت‌های جهانی تخطی‌پذیر تشکیل شده است که مرتبه‌بندی آنها زبان- ویژه است (گاسن هون و هایکس). در نظریهٔ مذکور هر ساختار دارای یک درون‌داد و یک برون‌داد است که صورت‌هایشان بر

اساس مجموعه‌ای از محدودیت‌های جهانی تعیین می‌شود. الگوی صوری‌ای که نظریهٔ‌بهینگی از زبان ارائه می‌کند بسیار ساده است. ساز و کار اصلی نظریهٔ‌بهینگی بر اساس رقابت استوار است که طی این رقابت گزینهٔ بهینه از میان مجموعه‌ای از کاندیداهای[1] (Can) تولیدشده به‌وسیلهٔ بخش مولد[2] (Gen) و پس از ترتیب صحیح سلسله‌مراتب مرتبه‌بندی محدودیت‌ها انتخاب می‌گردد. محدودیت‌ها بخش ارزیاب[3] (Eval) نظریهٔ بهینگی را تشکیل می‌دهند. از لحاظ نظری تعداد گزینه‌هایی که بر اساس قواعد دستور زبان به‌عنوان برون‌داد بالقوه توسط مولد برای هر یک از گزینه‌ها تولید می‌کند نامحدود است و تنها یکی از آنها که کمترین نقض محدودیت‌ها را داشته باشد، به‌عنوان گزینهٔ بهینه انتخاب می‌شود (کاگر، ۱۳:۱۹۹۹) الگوی نظریهٔ‌بهینگی در نمودار ۱ نشان داده شده است.

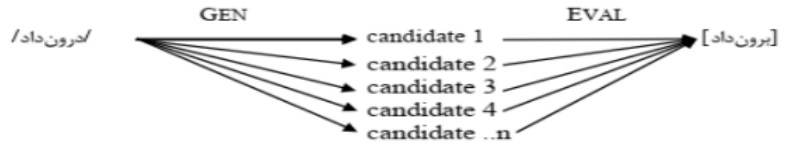

نمودار ۱

محدودیت‌های نظریهٔ‌بهینگی دو دسته‌اند: محدودیت‌های نشان‌داری[4] و وفادارای/پایایی[5] دستور زبان محصول برقراری توازن این دو دسته از محدودیت‌هاست. محدودیت‌های نشان‌داری ناظر بر خوش‌ساخت بودن برون‌داد هستند. دستهٔ دوم محدودیت‌ها ناظر بر یکسان بودن درون‌داد و برون‌دادند. این محدودیت‌ها فقط خاص درون‌دادند یعنی هر آنچه در درون‌داد وجود دارد باید در برون‌داد هم وجود داشته باشد. به تعبیری این دسته از محدودیت‌ها با هر گونه تغییری از درون‌داد به برونداد مخالفت می‌کنند. محدودیت‌های وفاداری فقط خاص درون‌داد نیستند بلکه به برون‌داد نیز توجه دارند؛ محدودیت‌های نشانداری به عناصر حاضر در درون‌داد ارتباطی ندارند و فقط حاکم بر برون‌داد هستند. بدین معنی که محدودیت‌های نشانداری بعضی از ساختارها را بر برخی دیگر ترجیح می‌دهند، درحالی‌که محدودیت‌های وفاداری از ایجاد هر گونه تغییری در ساختار گزینه‌های درون‌داد جلوگیری می‌کنند این پدیده موید وجود تعارض بین محدودیت‌هاست. با توجه به این‌که هر دوی این محدودیت‌ها بیشتر با برون‌داد سروکار

1. Candidate
2. Generator
3. Evalauator
4. markedness constraints
5. faithfulness constraints

دارند می‌توان گفت که نظریهٔ بهینگی نظریه‌ای برون‌داد-بنیاد است. لازم به ذکر است که هیچ یک از محدودیت‌ها به گونه‌ای نیستند فقط به درون‌داد توجه کنند و این خود یکی از تفاوت‌های اساسی نظریهٔبهینگی با نظریهٔ سنتی واج‌شناسی زایشی است. از سوی دیگر در نظریهٔبهینگی محدودیت‌ها نه با یکدیگر تبانی می‌کنند و نه یکی دیگری را سرکوب می‌کند. این نظریه بر مرتبه‌بندی سختگیرانهٔ محدودیت‌ها استوار است (کاگر، ۱۲:۱۹۹۹).

۴. واژه‌بست‌های ضمیری کردی موکری و جایگاه آنها

فرض نظریهٔبهینگی بر این است که تعداد زبان‌ها نمی‌تواند بیشتر از چینشِ مرتبه‌بندی محدودیت‌ها باشد. در نظریهٔبهینگی به‌عنوان نظریهٔ برونداد بنیان محدودیت‌هایی که نقش تعیین جایگاه واژه‌بست را به عهده دارند جهانی هستند ولی مرتبه‌بندی آنها از زبانی به زبان دیگر متفاوت است. حال اگر بخواهیم جایگاه واژه‌بست cl_i را در حوزه‌های مختلف در چارچوب نظریهٔبهینگی تعیین کنیم به مجموعه‌ای از محدودیت‌ها نیاز داریم. اما قبل از ارائهٔ و معرفی محدودیت‌های لازم و دخیل در تعیین جایگاه واژه‌بست کردی مکری ذکر نکات زیر ضروری است:

۱- واژه‌بست در حوزهٔ گروه فعلی ظاهر می‌شود.

۲- واژه‌بست به چپ‌ترین لبهٔ حوزهٔ گروه فعلی متصل می‌شود.

۳- واژه‌بست ساختار نحوی گروه اسمی و حرف‌اضافه را برهم نمی‌زند.

۴- واژه‌بست هیچ‌گاه در ابتدای حوزهٔ خود ظاهر نمی‌شود.

حال به کمک نکات بالا می‌توان محدودیت‌های دخیل در تعیین جایگیری را چنین معرفی نمود: هنگام حضور واژه‌بست کردی مکری در حوزهٔ گروه فعلی، واژه‌بست متمایل به جایگیری در چپ‌ترین لبهٔ حوزهٔ خود (با توجه به رسم‌الخط انگلیسی) است و هرگز در ابتدای گروه فعلی واقع نمی‌شود. حوزه به محدوده‌ای اطلاق می‌شود که واژه‌بست در آن به کار می‌رود و حوزهٔ گروه نیز نوعی از حوزهٔ عملکرد واژه‌بست تلقی می‌شود. محدودیت‌های "حضور واژه‌بست در چپ‌ترین لبهٔ حوزه" و "عدم اجازه وقوع واژه‌بست در ابتدای حوزه گروه" را می‌توان به ترتیب چنین نشان داد: LeftMost(cl_i,L,VP) و NonInitial(cl_i,VP). در صورتی که واژه‌بست در حوزهٔ گروه اسمی و گروه حرف‌اضافه ظاهر شود علاوه بر محدودیت‌های بالا خانوادهٔ محدودیت‌های حفظ یکپارچگی نیز به

تعیین جایگاه آن کمک می‌کنند. هنگام حضور واژه‌بست در حوزهٔ گروه فعلی محدودیت Integrity(VP)، هنگام حضور واژه‌بست در حوزهٔ گروه اسمی محدودیت Integrity(NP) و هنگام حضور واژه‌بست در حوزهٔ گروه حرف‌اضافه Integrity(PP) ایفای نقش می‌کنند. مطابق این دسته از محدودیت‌ها گروه نمی‌تواند دارای عناصری باشد که یکپارچگی واجی آن را بر هم می‌زنند. با توجه به نکات و محدودیت‌های بالا می‌توان گفت که واژه‌بست متمایل به جایگیری در چپ‌ترین لبهٔ حوزهٔ خود است. بنابراین محدودیت NonInitial(cl_i,VP) در سلسله‌مراتب محدودیت‌ها بالاتر از محدودیت قرار LeftMost(cl_i,L,VP) می‌گیرد. حال می‌توان گفت که محدودیت‌های "حفظ یکپارچگی گروه اسمی" Integrity(NP) و "حفظ یکپارچگی گروه حرف‌اضافه Integrity(PP)" بر محدودیت LeftMost(cl_i, L,NP/PP) (تسلط دارند. محدودیت‌های حفظ یکپارچگی با محدودیت NonInitial(cl_i,NP,PP) ضد و نقیض نیستند. مرتبه‌بندی محدودیت‌های فوق را می‌توان چنین نشان داد (۱) آندرسن، ۱۹۹۹):

1. NonInitial(cl_i,XP),Integrity(XP)>>LeftMost(cl_i,L,XP)

مطابق مرتبه‌بندی بالا تخطی از محدودیت LeftMost(cl_i, L,XP) کشنده نخواهد بود و به بدساختی نمی‌انجامد ولی تخطی از دو محدودیت "حضور واژه‌بست در چپ‌ترین لبهٔ حوزه" و "عدم اجازه وقوع واژه‌بست در ابتدای گروه" کشنده خواهد بود و منجر به تولید گزینهٔ بدساخت می‌شود. با این اوصاف محدودیت‌های LeftMost(cl_i,L,XP) در مرتبه‌بندی محدودیت‌ها پایین‌تر از دو محدودیت دیگر قرار می‌گیرد. نظر به اینکه جستار پیشرو به توزیع بهینهٔ واژه‌بست در گروه حرف‌اضافهٔ مکری می‌پردازد مرتبه‌بندی فوق‌الذکر به صورت (۲) در زیر آورده شده است:

2. NonInitial(cl_i,PP), Integrity(PP) >> LeftMost(cl_i, L,PP)

مرتبه‌بندی (۲) نشان می‌دهد که سازهٔ نحوی سمت چپ گروه حرف‌اضافه (جایگاه دوم) میزبانی واژه‌بست را عهده‌دار می‌شود بدون اینکه بین عناصر تشکیل دهندهٔ آن گسستگی ایجاد شود. بنابراین بهترین جایگاه برای واژه‌بست جایگاه دوم است.

۵. واژه‌بست‌های ضمیری کردی مکری و جایگاه آنها

کردی مرکزی [۲] دارای دو دسته نشانگر مطابقهٔ شخصی است: مستقیم و غیرمستقیم. دستهٔ اول پایانه‌های فعلی‌اند و وند محسوب می‌شوند درحالی‌که دستهٔ دوم واژه‌بست‌اند. واژه‌بست‌ها برخلاف دستهٔ اول از آزادی حرکت و آزادی انتخاب میزبان برخوردارند.

واژه‌بست‌های موکری و کردی مرکزی غیر از اول شخص و سوم شخص جمع یکی هستند. جدول ۱ واژه‌بست‌های کردی مرکزی و موکری را نشان می‌دهد:

		کردی مرکزی		کردی مکری	
		مستقیم	غیرمستقیم	مستقیم	غیرمستقیم
SG	1	-(i)m	=(i)m	-(i)m	=(i)m
	2	-i:/-y	=(i)t	-i:/-y	=(i)t
	3	e(t)/-a(t)/-Ø	=i:/=y	-e(t)/-a(t)/-Ø	=i:/=y
PL	1	-i:n/-yn/-n	=man	-i:n/-yn/-n	***=in***
	2	-(i)n	=tan	-(i)n	***=u***
	3	-(i)n	=yan	-(i)n	=yan

جدول ۱: نشانگر مطابقهٔ شخصی کردی مرکزی و مکری

نشانگرهای دستهٔ مستقیم مکری در نقش‌های مختلف ظاهر می‌شوند که عبارت‌اند از:

الف: در نقش فاعل فعل لازم در تمام زمان‌ها:

3. *tʃu:-**yn***
go.PST-**3PL**
ما را رفتیم.

4. *dæ-tʃ-**i:n***
IMPF.go.PST-**3PL**
ما می‌رویم.

ب: در نقش کنشگر فعل متعدی در زمان حال:

5. *dæ-xo-**m***
IPMF.eat-**1SG**
می‌خورم.

ج: در نقش مفعول فعل متعدی در زمان گذشته:

6. *di:t=yan-**i:n***
see.PST=3**PL**.A[1]-**3PL**
ما را دیدند.

د: در فعل ربطی در زمان حال:

7. *mamosta=**yn***
teacher-**1PL.COP**
ما معلم هستیم.

1. Agent: کنشگر

نشانگرهای دستهٔ غیرمستقیم مکری در نقش‌های زیر به کار می‌روند:

الف: در نقش کنشگر فعل متعدی در زمان گذشته:

8. *xward=**yan**.Ø*
eat.PST=**3PL.A**
(آنها) خوردند.

ب: در نقش مفعول فعل متعدی در زمان حال:

9. *dæ=**yan**-gir-in*
IMPF=**3PL.O**.capture-3PL
آنها را دستگیر می‌کنند.

ج: بیانگر مالکیت:

10. *kæwf=**yan***
shoe-**3PL.POSS**
کفش‌شان.

ه: در نقش پذیرنده و مخاطب:

11. *dæ=**yan**-da-t-e*
IMPF=**3PL.REC**.give-PST-to.ABS
به آنها می‌دهد.

12. *pe=**yan*** *dæ-łe-n*
to.ABS=3PL.OBL.ADDR IMPF.tell.3PL
به آنها می‌گویند.

در زمان حال نقش مخاطب دارد ولی در زمان گذشته همین *yan*=در ۱۲ واژه‌بست واژه‌بست نقش کنشگر دارد، مانند مثال ۱۳:

13. *guft=**yan**.Ø*
kill.PST=**3PL.A**
آنها کشتند.

گاهی به‌وسیلهٔ واژه‌بست‌های ضمیری بین پایانه‌های فعلی و ریشهٔ فعلی جدایی می‌افتد که در این حالت واژه‌بست‌های در جایگاه دوم به صورت «میان‌بست »[۳] (واژه‌بستی که بین ریشهٔ فعل و وند قرار می‌گیرد) ظاهر می‌شوند (۱۴):

14. *di:t=**im**-in*
see.PST=1SG.1PL
آنها را دیدم.

در مثال ۱۴ واژه‌بست *im*= (که بر کنشگر (فاعل) دلالت می‌کند) بین ریشهٔ فعلی *di:t* و وند *in*- (که بر مفعول دلالت می‌کند) قرار گرفته است. به بیانی دیگر واژه‌بست

در جایگاه دوم (جایگاه واکرناگل) ظاهر شده است. واکرناگل (۱۸۹۲) با مطالعهٔ زبان‌های هندواروپایی دریافت که واژه‌بست‌ها در اغلب آنها در جایگاه دوم، یعنی پس از اولین واژه از سمت چپ (در رسم‌الخط انگلیسی)، ظاهر می‌شوند. براین اساس واژه‌بست در درون گروه واجی ظاهر می‌شود و به لبهٔ راست کلمهٔ واجی متصل می‌گردد. دبیرمقدم (۲۰۰۸) برای تعیین جایگاه واژه‌بست در مورد زبان‌های ایرانی سه پیشنهاد ارائه می‌نماید که عبارت‌اند از: الف) واژه‌بست‌ها در زبان‌های ایرانی پس از یک عبارت واقع می‌شوند (مانند دوانی)، ب) واژه‌بست‌ها در گروه فعلی جای می‌گیرند (مانند کردی مرکزی، بلوچی، لکی و نائینی) و ج) در حوزهٔ فعل آغازین همراه با مفعول حرف‌اضافه(مانند لارستانی).

۶. توزیع بهینهٔ واژه‌بست‌های ضمیری موکری

آندرسن (۱۹۹۴) معتقد است نحو کارایی لازم برای توصیف واژه‌بست‌های جایگاه دوم را ندارد و ساختارهای نوایی را مکمل نحو می‌داند هرچند به باور وی ساختار نوایی نیز مشکلاتی دارد و برای جبران کمبود این دو حوزه نظریهٔبهینگی را پیشنهاد می‌کند. وی قبل از پرداختن به نظریهٔ مذکور تقابل دو دیدگاه سنتی در مورد طبیعت واژه‌بست‌ها را مطرح می‌کند که یکی رویکردی واجی دارد و واژه‌بست‌ها را عناصر وابستهٔ واجی و دیگری آنها را صورت‌های ضمیری می‌پندارد که باید در جایگاه خاص قرار گیرند. از این‌رو آندرسن واژه‌بست‌ها را از آن جهت موضوع بحث خود قرار می‌دهد که جایگاه خاصی را اشغال می‌کنند. وی ابتدا دو پارامترِ کاملاً مستقل از یکدیگر را به‌عنوان مشخصهٔ اصلی رده‌شناسی واژه‌بست‌ها عنوان می‌کند: الف) میزان کامل بودن ساختار نوایی[۴] ، ب) جایگاه ویژه. واژه‌بست‌های ساده اساساً از لحاظ واجی ناقص‌اند و انضمام آنها به سازهٔ بالاتر ضروری است ولی واژه‌بست‌های ویژه از جایگاه نحوی ویژه برخوردارند هر چند به باور آندرسن خیلی از واژه‌بست‌های ویژه نیز از لحاظ واجی ضعیف هستند. ویژه بودن جایگاه واژه‌بست‌های ویژه زبان‌شناسان بسیاری را واداشت تا در مورد جایگاه واژه‌بست‌ها تحقیق کنند که همگی آنها برای تعیین جایگاه طیف وسیعی از واژه‌بست‌ها چند پارامتر محدود از جمله اول یا آخر بودن عنصر میزبان را ملاک کار خود قرار داده‌اند. هر یک از پارامترها جایگاه واژه‌بست‌ها را در حوزهٔ مورد نظر با توجه به اولین عنصر درون حوزه، آخرین عنصر درون حوزه یا هستهٔ حوزه تعیین می‌کنند و بدین

ترتیب زمینه گزینش میزبان واژه‌بست‌ها را آماده می‌کنند. واژه‌بست در شش حالت ظاهر می‌شود:

۱- جایگاه آغازین(ظهور واژه‌بست قبل از میزبان): این حالت در مکری وجود ندارد.

۲- جایگاه دوم: ظهور واژه‌بست بعد از اولین سازهٔ حوزهٔ مورد نظر: مانند مثال ۱۶:

*16. kæwʃ=**im** kiɾi:*
shoe=**1SG.A** buy.PST
کفش خریدم.

در ۱۶واژه‌بست *im*= پس از اولین سازه *(kæwʃ)* ظاهر شده است.

۳- قبل از هستهٔ حوزهٔ عملکرد واژه‌بست: در مکری یافت نمی‌شود.

۴- قبل از هستهٔ حوزهٔ عملکرد واژه‌بست: مثال ۱۷ گویای این حالت است:

*17. le=**it**kiɾi:*
from.ABS=**2SG.OBL** buy.PST
کفش خریدم.

در ۱۷، حرف‌اضافهٔ مطلق *(le)* (جدول شمارهٔ ۳) است و به‌عنوان هستهٔ حوزهٔ عملکرد واژه‌بست ایفای نقش می‌کند.

۵- جایگاه پایانی: ظهور واژه‌بست پایان حوزهٔ عملکرد آن: این حالت از وقوع واژه‌بست را می‌توان در مثال ۱۸دید:

18. ʒin=u: mindał=æk=an=yan girt-in
woman-AND child=DEF=PL=3PL capture.PST-3PL
.زن و بچه‌هایشان را دستگیر کردند

واژه‌بست *yan*= در ۱۸در انتهای حوزهٔ عملکرد (گروه اسمی) واقع گردیده است.

*19. girt=**yan***
capture.PST=**3PL.A**
دستگیرش کردند.

واژه‌بست *yan*= در ۱۹در انتهای حوزهٔ عملکرد آن‌که گروه فعلی است ظاهرشده است. در مثال بالا مفعول نمود آوایی ندارد.

۶- قبل از جایگاه پایانی: جایگیری واژه‌بست قبل از آخرین عنصر حوزهٔ مورد نظر.

*20. girt=**yan**-in*
capture.PST=**3PL.A**-3PL.P
دستگیرش کردند.

واژه‌بست *yan*= در ۲۰ قبل از آخرین عنصر حوزهٔ عملکرد آن که *in*- است ظاهر شده است. آندرسن (۱۹۹۲،۱۹۹۳) بیان می‌دارد که نباید با واژه‌بست‌های ویژه به‌عنوان

عناصر واژگانی که وارد نحو می‌شوند تعامل کرد، بلکه باید آنها را عناصر واجی پنداشت که مانند وندها به محتویات واجی یک گروه وارد می‌شوند و یکی از مشخصه‌های واجی آن گروه محسوب می‌شوند. مثلاً در مثال ۲۱a واژه‌بست *=œkœ* پس از کل گروه اسمی قرار می‌گیرد و نه پس از اولین گروه اسمی و یکی از مشخصه‌های واجی این گروه است:

*21. a. kiras=œ su:r=**œkœ***
shirt=EZ red**=DEF.3SG**
گلِ قرمز(معرفه)

*b. * kiras=œ=**kœ** su:r*
shirt=EZ**=DEF.3SG** red
گلِ قرمز(معرفه)

واژه‌بست‌ها در جایگاه دوم و پس از یک کلمه یا گروه قرار می‌گیرند و جایگاه دوم نیز به کمک تحلیل نحوی و واجی مشخص می‌شود. از لحاظ نحوی جایگاه دوم پس از اولین گروه و از لحاظ واجی پس از اولین کلمهٔ واجی خواهد بود و قواعدی که بر تعیین جایگاه واژه‌بست حاکم‌اند هر دو معیار نحوی و واجی را لحاظ می‌کنند. نظریهٔ‌بهینگی تعیین کنیم به مجموعه‌ای از محدودیت‌ها نیاز داریم.

۷. تعیین جایگاه واژه‌بست در گروه حرف‌اضافهٔ موکری

در موکری دو دسته حروف اضافه وجود دارند که به صورت پیش‌اضافه و پیرااضافه[1] با متمم خود همراه می‌شوند. در این زبان به نظر می‌رسد که حرف‌اضافه به طور مستقل به صورت پس‌اضافه[2] ظاهر نمی‌شود. (مکنزی،۱۹۶۱:۲۱-۳) حروف اضافهٔ موکری را به دو دسته تقسیم می‌کند که عبارتند از: حروف اضافهٔ ساده و صورت‌های مطلق[3] که در جدول شمارهٔ ۳ نشان داده شده‌اند. حروف اضافهٔ دستهٔ اول قبل از اسم، گروه اسمی و ضمیر مستقل تحت حاکمیت خود قرار می‌گیرند درحالی‌که دستهٔ دوم که هم از نظر تعداد و هم از نظر تعدادِ هجا از دستهٔ اول کمترند از این قابلیت برخوردار نیستند و نمی‌توانند قبل از اسم، گروه اسمی و ضمیر مستقل واقع شوند و تنها قبل از واژه‌بست قرار می‌گیرند.

1. circumposition
2. postposition
3. absolute forms

حروف اضافهٔ موکری	حروف اضافهٔ ساده	*bæ* "به، به‌وسیلهٔ", *wæ* "به", *be* "بدون", *bæræw* "به‌طرف", *-æ* "به", *læ* "از، در", *ta/hæta* "تا", *wæk* "مانند"	*bo(læbo)* "برای", *dægæł* "با"
	صورت‌های مطلق	*pe* "به", *we* "به", *-e* "به", *le* "از", *te* "به‌داخل"	

جدول شمارهٔ ۳

از میان حروف اضافهٔ مکری *bo(læbo)* و *dægæł* به‌عنوان حرف‌اضافهٔ ساده و صورت مطلق ایفای نقش می‌کنند. حروف اضافهٔ مکری قبل از متمم خود قرار می‌گیرند

اما در میان حروف اضافهٔ ساده *-æ* تنها حرف‌اضافه‌ای ست که به صورت پی‌بست در انتهای فعل قرار می‌گیرد و موضوع‌های پذیرنده[1] و هدف[2] همواره پس از فعل می‌آیند. مانند مثال‌های ۲۲ و ۲۳:

22. *sibæy* *dæ-tʃi:-y=**æ*** *ʃar-i:*
tomorrow IMPF-go-2SG=**to** city-OBL
آیا فردا به شهر می‌روی؟

23. *da-y=**æ*** *Solin-i:*
give.PST-3SG=**to** Solîn-OBL
آن را به سولین داد.

گاهی مانند آنچه در مثال ۲۲دیده می‌شود ظهور یک واج میانجی *(-y)* بین فعل و حرف‌اضافهٔ *-æ* فاصله می‌اندازد. صورتِ مطلق *-e* نیز به صورت پی‌بست در انتهای فعل و به شکل نشانگر مطابقهٔ شخصی دستهٔ مستقیم (در جدول شمارهٔ ۱ نشانگر مطابقهٔ شخصی دستهٔ مستقیم نشان داده شده‌اند) ظاهر می‌شود، مانند مثال ۲۴:

24. *da-y-n=**e***
give.PST-3SG.OBL-3PL=**to.ABS**
او آن را به ما داد.

در ۲۵ *læ* حرف‌اضافهٔ ساده است و به صورت پیش‌اضافه واقع شده است:

25. ***læ*** *ʃar-i:* *bu-m*
in city=OBL be.PST-1SG
تو شهر بودم.

1. recipient
2. goal

læ	*sær*	روی	*læ*	*xwar*	در زیر	*læ*	*bær*	جلو
læ	*bin*	زیر	*læ*	*teni:ʃt*	در کنار	*læ*	*new*	درون
læ	*piʃt*	پشت	*læ*	*kin*	نزدیک، پهلوی	*læ*	*ʒu:r*	در بالای
læ	*diɫ*	در داخل	*læ*	*peʃ*	در جلو	*læ*	*zar*	در آستانهٔ
læ	*ʒer*	زیر	*wæ*	*sær*	به طرف بالای			

جدول شمارهٔ ۴- حروف اضافهٔ مرکب

در موکری علاوه بر حروف اضافهٔ ساده و صورت‌های مطلق، حروف اضافهٔ مرکب[1] و پیرااضافه‌های زیادی وجود دارند. حروف اضافهٔ مرکب از ترکیب یک حرف‌اضافهٔ ساده و یک اسم ساخته شده‌اند. این دسته از حروف اضافه در جدول شمارهٔ ۴ نشان داده شده‌اند:

پیرااضافه‌های موکری از یک حرف‌اضافه و یک پس‌اضافه تشکیل شده‌اند به دو دستهٔ ساده و پیچیده تقسیم می‌شوند (اوپینگن، ۱۱۳:۲۰۱۳). پیرااضافه‌های ساده و پیچیده در جدول شمارهٔ ۵ آورده شده‌اند:

پیرااضافه‌های پیچیده		پیرااضافه‌های ساده	
در داخل	*dæ new .... da*	درون	*dæ....da*
به روی....	*bæ sær... da*	با	*bæ....-ewæ*
در کنارِ...	*dæ bær....da*	از	*læ.... ra*
به دنبال	*bæ du:... da*	در داخل	*dæ....-ewæ*
از جلوِ...، در جلوِ...	*læ bær....da*	دور	*bæ....da*
به طرف بیرونِ	*dæ dær....-ewæ*	در	*læ....da*
		بیرون از	*læ....-ewæ*

جدول شمارهٔ ۵- پیرااضافه‌های ساده و پیچیده

ضمایر مستقل و گروه‌های اسمی همیشه در نقش متمم حروف اضافهٔ ساده ایفای نقش می‌کنند که در مثال ۲۹a,b نشان داده شده است، در مقابل صورت‌های مطلق واژه‌بست‌ها را به‌عنوان متمم خود می‌پذیرند، مانند ۳۰a,b:

حروف اضافهٔ ساده قبل از صورت‌ها کامل	صورت‌های مطلق قبل از واژه‌بست‌ها
29. a. *læ* ***mæ*** *dæ-kiɾ-in* from we IMPF-buy-2PL شما آن را از ما می‌خری.	30. a. *le=**n*** *dæ-kiɾ-in* from.ABS=**3PL.OBL** IMPF-buy-2PL شما آن را از ما می‌خری.
b. *bæ* ***wan*** *dæ-łe-n* to them IMPF-say-3PL (آن) به آنها می‌گویی.	b. *pe=**yan*** *dæ-łe-n* to.ABS=**3PL.OBL** IMPF-say-3PL (آن) به آنها می‌گویی.

1. compound adpositions

در مثال ۳۱a ضمیر مستقل *mœ* متمم حرف‌اضافهٔ ساده *lœ* واقع گردیده است ولی در ۳۱b متمم صورتِ مطلقِ *le* آشکار نیست و به صورت یکی از نشانگرهای شخصی دستهٔ دوم ظاهر شده است. در هر دو مثال نقش و جایگاه واژه‌بست تغییری نکرده است.

*31. a. œngo lœ mœ=**w** kiɾi:*
you from we=**2PL.OBL.A** buy.PST
شما آن را از ما خریدید.

*b. œngo le=**w** kiɾi:-n*
you from.ABS=**2PL.OBL.A** buy.PST-1PL
شما آن را از ما خریدید.

نظام مطابقه در کردی مکری در زمان‌های حال به صورت فاعلی-مفعولی[1] و زمان‌های گذشته به صورت ارگتیو/کنایی[2] است. به دلیل وجود کنایی ناقص[3] در نظام واژه‌بستی زبان کردی مرکزی و موکری بین زمان‌های حال و گذشته، جایگاه واژه‌بست در هر دو زمان حال و گذشته ثابت می‌ماند ولی واژه‌بست نقش معکوس به عهده می‌گیرد. بدین معنی که واژه‌بست در زمان حال نقش مخاطب[4] و در زمان گذشته نقش کنشگر را ایفا می‌کند، مانند مثال ۳۲a,b:

PRESENT
*32. a. œwɾo pe=**t** dœ-łe-n*
today to.ABS=**2SG.OBL.ADDR** IMPF.tell.3PL
امروز (آن را) به تومی‌گویند.

PAST
*b. diwene pe=**yan** kut-i:*
yesterday to.ABS=**3PL.A** tell.PST-2SG.ADDR
دیروز (آن را) به تو گفتند.

گاهی واژه‌بست‌های موکری بین وند و ریشهٔ فعل یا بین ریشهٔ فعل و وند قرار گرفته و به‌عنوان میان‌بست ظاهر می‌شوند، مانند ۳۳a,b:

*33. a. girt=**yan**-in*
catch.PST=**3PL.OBL.A-3PL**
آنها را گرفتند.

*b. dœ=**yan**-gir-in*
IPMF=**3PL.OBL.O**-catch-3PL
آنها را می‌گیرند.

در ۳۳a زمان فعل گذشتهٔ ساده است و واژه‌بست *yan*= بین ریشهٔ فعلی *girt* و وند-*in* که متعلق به دستهٔ مستقیم است قرار گرفته و نقش کنشگر را ایفا می‌کند درحالی‌که در ۳۳b زمان فعل حال/آینده است واژه‌بست *yan*= بین پیشوند -*dœ* (در

1. Nominative-Accusative
2. Ergative
3. Split ergativity
4. addressee

مکری نشانگر زمان‌های حال ساده، گذشتهٔ ساده و گذشتهٔ استمراری است) و ریشهٔ فعلی *gir* واقع شده و نقش مفعولی دارد. در ۳۴که زمان جمله گذشتهٔ استمراری است واژه‌بست *yan*= بین پیشوند -*dæ* و بین ریشهٔ فعلی*girt* واقع شده و نقش کنشگر دارد:

34. ***dæ=yan-girt-i:n***
IMPF=3PL.A-capture.PST-3PL
آنها ما را می‌گرفتند.

۷-۱. واژه‌بست موکری در گروه حرف‌اضافهٔ حاوی حرف‌اضافهٔ ساده

اکنون با توجه به انواع حروف اضافهٔ در موکری و تعامل صورت‌هایِ مطلق با واژه‌بست‌ها و همچنین استفاده از محدودیت‌های نظریهٔبهینگی مرتبه‌بندی آنها (مرتبه‌بندی (۲)) می‌توان جایگاه واژه‌بست و نحوهٔ توزیع آنها را در گروه حرف‌اضافه نشان داد:

5. NonInitial(cl_i,PP), Integrity(PP)>>LeftMost(cl_i,L,PP)

35. *bo* *tu=**yan*** *kiri:*
for you=**3PL.A.OBL** buy.PST
آن را برای تو خریدند.

در مثال ۳۵ بالا حرف‌اضافهٔ با وجود اینکه دارای شرایط لازم برای میزبان بودن واژه‌بست است به علت حضور ضمیر مستقل *tu* پس از حرف‌اضافه، *bo* حرف‌اضافهٔ ساده تلقی می‌شود و نمی‌تواند میزبان واژه‌بست باشد. "محدودیت حفظ یکپارچگی" در ۳۵ اجازهٔ ورود واژه‌بست *yan*= به درون گروه حرف‌اضافهٔ را نمی‌دهد. در نتیجه واژه‌بست مذکور پس از کل گروه قرار گرفته است. نحوهٔ اعمال محدودیت‌ها در درون گروه حرف‌اضافه را می‌توان در تابلوی شماره ۱ مشاهده نمود:

/INPUT/: *bo tu=yan*	NonInitial(cl_i,PP)	Integrity(PP)	LeftMost(cl_i,L,PP)
a.*bo=**yan** tu*		!*	*
☞b. *bo tu=**yan***			*
c.***yan**=bo tu*	!*		

تابلوی شمارهٔ ۱

واژه‌بست در کاندیدای a از یک‌سو یکپارچگی گروه حرف‌اضافه را برهم زده و با ورود به درون آن باعث نقض محدودیت "حفظ یکپارچگی گروه حرف‌اضافه" گردیده و به نادستوری بودن آن انجامیده است و از سوی دیگر محدودیت "حضورِ واژه‌بست در چپ‌ترین لبهٔ سازه" را نیز نقض نموده است. بنابراین گزینهٔ مناسبی نیست. از آنجاکه واژه‌بست ضمیری موکری هیچ‌گاه به‌صورت پیش‌بست ظاهر نمی‌شود، واژه‌بست در

کاندیدای c از محدودیت "عدم اجازهٔ حضور واژه‌بست در ابتدای حوزه تخطی" نموده و از گردونهٔ رقابت حذف می‌گردد. اما گزینهٔ موجود در b از یک‌سو به دلیل عدم قرار گرفتن واژه‌بست در ابتدای حوزه محدودیت "عدم اجازهٔ حضور واژه‌بست" در ابتدای حوزه را اقناع نموده و از سوی دیگر به ساختار درونی گروه ورود نکرده و محدودیت "حفظ یکپارچگی گروه حرف‌اضافه" را نیز اقناع نموده است ولی تنها از محدودیت حضورِ واژه‌بست در منتهی‌الیه گروه تخطی نموده است. بنابراین گزینهٔ b با کمترین تخطی از محدودیت‌ها به‌عنوان گزینهٔ بهینه انتخاب می‌شود. با توجه به تابلوی ۱ می‌توان نتیجه گرفت که هنگام اتصال واژه‌بست به گروه حرف‌اضافه کردی موکری محدودیت‌های NonInitial (cl_i, PP) و Integrity (PP) بر محدودیت Left Most (cl_i, L, PP) تسلط دارند. به گفتهٔ آندرسن محدودیت‌های NonInitial (cl_i, PP) و Left Most (cl_i, L, PP) از نوع محدودیت‌های نشانداری هستند درحالی‌که محدودیت Integrity (PP) از نوع محدودیت‌های وفاداری محسوب می‌شود. واژه‌بست در نتیجهٔ رقابت محدودیت‌های موجود در تابلوی شمارهٔ ۱ در جایگاه دوم قرار می‌گیرد.

۷-۲. واژه‌بست ضمیری موکری در گروه حرف‌اضافهٔ حاوی صورت‌های مطلق

دستهٔ دوم حروف اضافهٔ موکری صورت‌های مطلق هستند و در مثال‌های ۳۶a,b,c,d تعامل صورت‌های مطلق با واژه‌بست‌ها نشان داده شده است:

36. a. *pe=**y*** *da-n*
to.ABS=**3SG** GIVE.PST-3PL
او (آن را) به آنها داد.

b. *le=**m*** *wær-næ-girt-in*
from.ABS=**1SG** PVB-NEG-take.PST-3PL
از آنها نگرفتم.

c. **pe* *æwan=**î*** *da-n*
to.ABS they=**3SG** give.PST.3PL
به آنها دادند.

d. **le* *Solin=**yan*** *kiɾi:*
to.ABS Solin=**3PL.A.OBL** buy.PST
"از سولین خریدند."

e. *dægæł=**yan/minał**=an* *hat*
with.ABS=**3PL.A.OBL/child**=PL buy.PST
"با آنها آمد/با بچه‌ها آمد."

در مثال ۳۶a واژه‌بست سوم شخص مفرد *y*= در نقش متمم پس از صورت مطلق *pe* واقع شده است و در مثال ۳۶b نیز واژه‌بست اول شخص مفرد *m*= پس از صورت مطلق *le* دیده می‌شود. اما در مثال‌های ۳۶c,d پس از صورت مطلق به ترتیب ضمیر شخص جمع *œwan* و اسم Solin پس از صورت‌های مطلق *pe* و *le* قرار گرفته‌اند و به نادستوری جمله انجامیده‌اند زیرا صورت‌های مطلق فقط واژه‌بست‌ها را به‌عنوان متمم می‌پذیرند. در ۳۶e پس از حرف‌اضافهٔ *dægœł* هم واژه‌بست و هم صورت کامل در نقش متمم آورده شده است (رجوع به جدول شماره ۳). مطابق محدودیت‌های جهانی نظریهٔ‌بهینگی در هر دو مثال ۳۶a,b محدودیت "حفظ یکپارچگی حرف‌اضافه" اجازهٔ ورود واژه‌بست به ساختار درونی حرف‌اضافه و ایجاد گسستگی آن را نمی‌دهد. علاوه بر محدودیت حفظ یکپارچگی حرف‌اضافه محدودیت‌های حضورِ واژه‌بست در چپ‌ترین لبهٔ گروه و عدم اجازهٔ حضور واژه‌بست در ابتدای حوزه نیز در جایگیری واژه‌بست دخیل هستند که طی آنها واژه‌بست باید تا جایی که امکان دارد در چپ‌ترین لبهٔ حوزهٔ عملکرد خود قرار گیرد ولی نمی‌تواند در ابتدای سازه بیاید. بنابراین نحوهٔ مرتبه‌بندی محدودیت‌های نظریهٔ‌بهینگی آنچه در مرتبه‌بندی (۵) آورده شد برای تعیین جایگاه واژه‌بست در گروه حرف‌اضافهٔ حاوی صورت‌های مطلق صادق است. نحوهٔ چینش محدودیت‌ها به منظور نشان دادن تعامل واژه‌بست با صورت‌های مطلق برای مثال ۱۶e در تابلوی شمارهٔ ۲ نشان داده شده است.

/INPUT/: *dægœł=yan*	NonInitial(cl_i,PP)	Integrity(PP)	LeftMost(cl_i,L,PP)
a. *yan=dægœł*	!*		
b.*dæ=yangœł*		!*	*
☞c. *dægœł=yan*			*

تابلوی شمارهٔ ۲

واژه‌بست در کاندیدای a در ابتدای حوزهٔ عملکرد خود قرار گرفته است، بنابراین این کاندیدا از محدودیت: عدم اجازهٔ حضور واژه‌بست: در ابتدای حوزه تخطی مهلک داشته و از ادامهٔ رقابت باز می‌ماند. در کاندیدای b چون واژه‌بست در ابتدای حوزهٔ عملکرد خود واقع نشده و محدودیت "عدم اجازهٔ حضور واژه‌بست" در ابتدای حوزه را اقناع نموده است و از سویی دیگر واژه‌بست هم یکپارچگی حرف‌اضافه را بر هم زده و به درون آن وارد شده که در نتیجهٔ آن محدودیت "حفظ یکپارچگی حرف‌اضافه" را نقض نموده و

هم از محدودیت در "حضور واژه‌بست چپ‌ترین لبهٔ حوزه" تخطی کرده است گزینهٔ مناسبی نیست. اما واژه‌بست حاضر در کاندیدای c به علت واقع نشدن در چپ‌ترین لبهٔ حوزه از محدودیت "حضور واژه‌بست چپ‌ترین لبهٔ حوزه" تخطی نموده است ولی دو محدودیت "عدم اجازهٔ حضور واژه‌بست در ابتدای حوزه" و "حفظ یکپارچگی حرف‌اضافه" را اقناع نموده و با کمترین نقض به‌عنوان کاندیدای بهینه شناخته می‌شود. در نتیجه با توجه به تابلوی ۲ می‌توان گفت که هنگام اتصال واژه‌بست به گروه حرف‌اضافهٔ (حاوی حرف‌اضافهٔ ساده) موکری محدودیت‌های وفاداری NonInitial(cl_i,PP) و Integrity(PP) بر محدودیت نشانداری LeftMost(cl_i, L,PP) تسلط دارند. جایگاه واژه‌بست در نتیجهٔ رقابت محدودیت‌های موجود در تابلوی شمارهٔ ۲ همانا جایگاه دوم است.

۷-۳. واژه‌بست ضمیری موکری در گروه حرف‌اضافهٔ حاوی حرف‌اضافهٔ مرکب

گروه دیگری از حروف اضافهٔ موکری که در ایجاد گروه حرف‌اضافه نقش دارند حروف اضافهٔ مرکب هستند. این‌گونه از حروف اضافه می‌توانند هم صورت‌های کامل و هم واژه‌بست‌ها را به‌عنوان متمم خود برگزینند. بعضی از حروف اضافهٔ مرکب به کمک واژه‌بست اضافهٔ *im*= با متمم اسمی خود ترکیب می‌شوند، مثال‌های ۳۷ و ۳۸:

37. *læ* *kin* *dayk*=***m*** *dani:ft-im*
in beside brother= **1SG.OBL** sit.PST-1SG
پهلوی مادرم نشستم.

38. *læ* *kin*=***yan*** *dani:ft-im*
in beside=**3PL.OBL** sit.PST-1SG
پهلوی آنها نشستم.

حرف‌اضافهٔ مرکبِ *læ kin* در مثال ۳۷ قبل از صورت کامل *dayk* و واژه‌بست اضافهٔ *im*= قرار گرفته است. در مثال ۳۸ همین حرف‌اضافه قبل از واژه‌بست واقع شده است. واژه‌بست *yan*= در مثال ۳۸ نقش متمم حرف‌اضافهٔ مرکبِ *læ kin* را برعهده دارد. تابلوی شمارهٔ ۳ محدودیت‌های دخیل در تعیین جایگاه واژه‌بست همراه حروف اضافهٔ مرکب و نحوهٔ چینش آنها در مثال ۳۸ را نشان می‌دهد:

/INPUT/: *læ kin=yan*	Integrity(PP)	NonInitial(cl_i,PP)	LeftMost(cl_i,L,PP)
☞a. *læ kin=yan*			*
b. *yan=læ kin*		!*	
c. *læ=yan pift*	!*		*

تابلوی شمارهٔ ۳

در کاندیدای c واژه‌بست *yan*= یکپارچگی گروه حرف‌اضافه را برهم زده است که این همانا نقض کشندهٔ محدودیت "حفظ یکپارچگی گروه حرف‌اضافه" است و در نتیجهٔ آن گزینهٔ c از رقابت با گزینه‌های دیگر جا می‌ماند. در کاندیدای b حضور واژه‌بست *yan*= در ابتدای گروه حرف‌اضافه منجر به تخطی مهلک از محدودیت عدم حضور واژه‌بست در ابتدای حوزه و نامناسب بودن این گزینه گردیده است. برخلاف گزینه‌های b و c گزینهٔ a با اقناع محدودیت‌های "حفظ یکپارچگی گروه حرف‌اضافه" و "عدم حضور واژه‌بست ابتدای حوزهٔ عملکرد" و با وجود تخطی از محدودیت "حضور واژه‌بست در چپ‌ترین لبهٔ حوزهٔ عملکرد آن، با کمترین تخطی گزینهٔ بهینه این رقابت است. در چینش محدودیت‌های مربوط به تعامل واژه‌بست با حرف‌اضافهٔ مرکب موکری محدودیت‌های NonInitial (cl_i,PP) و Integrity (PP) بر محدودیت Left Most (cl_i,L,PP) تسلط دارند و همین بر جایگیری واژه‌بست در جایگاه دوم صحه می‌گذارد. در این رقابت دو محدودیت NonInitial (cl_i,PP) و Integrity (PP) به‌طور موازی عمل کرده و هیچ یک بالاتر از دیگری قرار نمی‌گیرد.

۷-۴. واژه‌بست ضمیری موکری در گروه حرف‌اضافهٔ حاوی پیرااضافه

پیرااضافه‌ها در موکری دو دسته‌اند: ساده و پیچیده. پیرااضافه‌های ساده متمم اسمی می‌پذیرند (۳۹) ولی همراه نوع پیچیدهٔ آنها هم صورت‌های کامل (۴۰ و۴۱) و هم متممی که حاوی یک ترکیب اضافهٔ متشکل از یک هسته و وابسته است (واژه‌بست در چنین ترکیب اضافه‌ای نقش وابسته دارد) (۴۲) می‌توانند بیایند:

39. *læ-de-y-ɾa* *hat-in*
from-village-OBL.POST come.PST-2/3PL
از روستا آمدند- از روستا آمدید.

40. *bæ-du-y-tu-da* *hat-in*
from-following-OBL.you.POST come.PST-3PL
از روستا دنبال تو آمدند.

41. *bæ-du-y-Solin-i:-da* *hat-in*
from-following-OBL-Solin-OBL.you.POST come.PST-3PL
به دنبال سولین آمدند.

42.	*bœ-du=**t**-da*	*hat-in*
	from-following=**2SG.OBL**.POST	come.PST-3PL

از روستا دنبالت آمدند.

از میان دو نوع متمم که همراه پیرامون‌اضافهٔ پیچیدهٔ می‌آیند تنها به واژه‌بست و جایگاه و نحوهٔ تعامل آن با این نوع حرف‌اضافه پرداخته می‌شود. همانطور که در مثال ۴۲ دیده می‌شود واژه‌بست در جایگاه دوم یعنی پس از هستهٔ *du* اولین سازهٔ نحوی حوزهٔ خود قرار گرفته است. در تابلوی شمارهٔ ۴ جایگاه واژه‌بست در مثال ۴۲ به کمک محدودیت‌های نظریهٔ‌بهینگی نشان داده شده است.

/INPUT/: *bœ-du=t-da*	NonInitial(cl_i,PP)	Integrity(PP)	LeftMost(cl_i,L,PP)
a. *bœ=t-du -da*	!*		
☞b. *bœ-du=t-da*			*
c. *t=bœ-du-da*		!*	

تابلوی شمارهٔ ۴

واژه‌بست *t*= در کاندیدای a یکپارچگی گروه حرف‌اضافه را برهم زده و منجر به تخطی کشنده از "محدودیت حفظ یکپارچگی گروه حرف‌اضافه" گردیده و علیرغم اقناع محدودیت‌های عدم حضور واژه‌بست در ابتدای حوزه و حضور واژه‌بست در چپ‌ترین لبهٔ حوزهٔ از رقابت حذف می‌گردد. در کاندیدای c واژه‌بست از یک‌سو یکپارچگی گروه حرف‌اضافه را حفظ کرده و به عبارتی از محدودیت "حفظ یکپارچگی گروه حرف‌اضافه" تخطی ننموده است و از سویی دیگر با حضور در چپ‌ترین لبهٔ حوزهٔ محدودیت حضور واژه‌بست در چپ‌ترین لبهٔ حوزهٔ را اقناع نموده است گزینهٔ بروندادی مناسبی نیست. اما در کاندیدای b واژه‌بست چون نه ساختار درونی گروه حرف‌اضافه برهم زده است و نه در ابتدای حوزه آمده است علیرغم تخطی از محدودیت حضور واژه‌بست در چپ‌ترین لبهٔ حوزهٔ به‌عنوان کاندیدای با کم‌ترین نقض به‌عنوان برونداد بهینه انتخاب می‌شود. می‌بینیم که هنگام جایگیری واژه‌بست در گروه حرف‌اضافهٔ این‌گونه از حرف‌اضافه نیز چینش محدودیت‌ها درست همان چینشی است که همراه سایر حروف اضافه کاربرد دارند.

۸. نتیجه

در این مقاله ابتدا واژه‌بست‌های ضمیری موکری شناسایی و به منظور تعیین جایگاه آنها در گروه حرف‌اضافه و چگونگی تعامل‌شان با حروف اضافه در چارچوب نظریهٔ‌بهینگی مورد بررسی قرار گرفتند. موکری مجهز به انواع حرف‌اضافهٔ ساده، مطلق، مرکب و پیرااضافه‌ها (ساده و پیچیده) است. از میان آنها تنها صورت‌های مطلق و نوع پیچیدهٔ

پیرامون‌اضافه‌ها متمم واژه‌بستی می‌پذیرند. بررسی داده‌های موکری به نتایج زیر انجامید:

۱- واژه‌بست ضمیری موکری در حوزهٔ گروه فعلی ظاهر می‌شود.

۲- واژه‌بست ضمیری موکری به چپ‌ترین لبهٔ حوزهٔ گروه فعلی متصل می‌شود.

۳- واژه‌بست ضمیری موکری در ساختار نحوی گروه گسستگی ایجاد نمی‌کند.

۴- واژه‌بست ضمیری موکری هیچ‌گاه در ابتدای حوزهٔ خود ظاهر نمی‌شود.

محدودیت‌هایی از نظریهٔبهینگی که در تعیین جایگیری واژه‌بست ضمیری موکری در گروه حرف‌اضافه دخیل هستند عبارت‌اند از: "محدودیت حضور واژه‌بست در چپ‌ترین لبهٔ حوزه:Left Most (cl_i,L,PP)" که مطابق آن واژه‌بست متمایل به جایگیری در چپ‌ترین لبهٔ حوزهٔ خود است که البته باید این نکته را در نظر داشت که "محدودیت عدم اجازه وقوع واژه‌بست در ابتدای حوزه: NonInitial (cl_i,PP)" هرگز اجازهٔ حضور واژه‌بست در ابتدای حوزه را نمی‌دهد. علاوه بر محدودیت‌های بالا "محدودیت حفظ یکپارچگی حوزه: Integrity (PP)" مانع ظهور واژه‌بست در درون گروه می‌شود و اجازهٔ گسستگی ساختار نحوی آن را نمی‌دهد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که در کردی مکری محدودیت‌های "عدم اجازه وقوع واژه‌بست در ابتدای حوزه: NonInitial (cl_i,PP)" و "حفظ یکپارچگی گروه حرف‌اضافه Integrity (PP)" بر "محدودیت حضور واژه‌بست در چپ‌ترین لبهٔ حوزه:Left Mos t(cl_i,L,PP)" تسلط دارند. محدودیت‌های فوق‌الذکر بهترین جایگاه برای واژه‌بست را جایگاه دوم می‌دانند.

پی‌نوشت‌ها

۱.گونهٔ زبانی مورد مطالعه در این مقاله گویش موکری است که زیر لهجه‌ای از کردی مرکزی (سُورانی) است که در استان آذربایجان غربی در شهرهای مهاباد، بوکان، پیرانشهر، سردشت، نقده و اشنویه به تکلم می‌شود و گونه‌ای از موکری که داده‌های آن در این مقاله مورد بررسی قرار می‌گیرد مختص شهر اشنویه است. از این پس در ادامهٔ مقاله به جای گویش موکری اُشنویه، از کُردی موکری یا موکری استفاده می‌شود.

۲. کردی مرکزی یا سورانی گونه‌ای از زبان کردی است که در ایران در استان‌های کردستان (بانه، سقز، دیواندره، سنندج، مریوان، کامیاران)، کرمانشاه (جوانرود، روانسر) و آذربایجان غربی (اشنویه، نقده، مهاباد، پیرانشهر، سردشت، تکاب، شاهین‌دژ، بوکان و بخش‌هایی از میاندوآب) و در کردستانِ عراق استان‌های اربیل (هولیر، سوران، کوی سنجق، رواندز و .....)، سلیمانیه (سلیمانیه، رانیه، قلادزی، دوکان و پنجون و .....) و کرکوک (کرکوک) به آن صحبت می‌شود.

3. mesoclitic: is a clitic inserted inside a word (such as between a stem and a suffix).

4. degree of metrically complete prosodic structure

۹. منابع

علی‌نژاد، بتول و محمدی‌بلبان‌آباد، صادق (۱۳۹۲). واژه‌بست‌های ضمیری در گویش کردی سورانی: تعامل با حروف اضافه، *فصلنامه علمی پژوهشی زبان و ادب فارسی*، دانشگاه آزاد سنندج. سال ششم، شمارهٔ ۱۸، ۷۶-۹۴.

Anderson, S.R. 1992. *A-Morphous Morphology*, Cambridge University Press, Cambridge.

Anderson, S.R. 1993. Wackernagel's revenge: Clitics, morphology and the syntax of second position, *Language* 69, 68-98.

Anderson, S.R. 1994. How to put your Clitics in their Place or Why the Best Account of SecondPosition Phenomena May be a Nearly Optimal One, *GLOW Workshop in Vienna*.

Anderson, S. 2005. *Aspects of the theory of clitics*, Oxford & New York, Oxford University Press.

Crystal, D. 2008. *A Dictionary of Linguistics and Phonetics* (6th ed.), London: Blackwell.

Boersma, P., J. Deckers & J. van de Weijer (2000). "*Optimality Theory: Phonology, Syntax, and Acquisition*", Pdf format.

Dabir-Moghaddam, M. 2008. On agent clitics in Balochi. In Carina Jahani, Agnes Korn & Paul Titus (eds.), The Baloch and others. *Linguistic, historical and socio-political perspectives on pluralism in Balochistan*, 83–101. Wiesbaden: Reichert.

Haig, G. 2008. *Alignment change in Iranian languages: a construction grammar approach*, (Empirical Approaches to Language Typology 37). Berlin New York: Mouton de Gruyter.

Halpern, A. 1992. Topics in the Placement and Morphology of Clitics, Doctoral Dissertation Stanford University

Kager, R. 1999. *Optimality Theory*, Cambridge: Cambridge University Press.

Mackenzie, D. N. 1961. *Kurdish Dialect Studies*. Oxford University Press.

Mohammadirad, Masoud, 2020, Pronominal clitics in Western Iranian languages: Description, mapping, and typological implications, Doctoral dissertation, Université Sorbonne Nouvelle

Öpengin, E. 2013. Clitic-Affix Interactions: A Corpus-based Study of Person Marking in the Mukri Variety of Central Kurdish. Doctoral dissertation,Université Sorbonne Nouvelle and Universität Bamberg.

Samvelian, P. 2007a. What Sorani Kurdish absolute prepositions tell us about cliticization. In, Frederic Hoyt, Nikki Seifert, Teodorescu Alexandra & Jessica White (eds.), *Texas Linguistic Society IX: The Morphosyntax of Underrepresented Languages*, 263-283. Stanford: CSLI Publications.

Samvelian, P. and Bonami, O.2008. Sorani Kurdish person markers and the typology of agreement, *13th International Morphology Meeting*, Vienna

Siewierska, A. 2004. *Person*. Cambridge: Cambridge University Press.

Wackernagel, J.1892. "Über ein Gesetz der indogermanischenWortstellung", *Indogermanische Forschungen* 1: 333–436.

Zwicky, A.1977. *on Clitics*.Bloomington: Indiana University, Linguistics Club.